Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب پېژندنه

|||||||||||||||||||||||||||||||

د کـتـاب نـوم : لوی اختر او مقدس مقامونه

لیکوال :: علامه محمد معین الدین أبوالفضل

خـــپـرونـکـــی: بېنوا انټرنیټ پاڼه

د چاپ ټول حقوق له لیکوال او بېنوا پاڼې سره خوندي دي.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

لوی اختر او مقدس مقامونه

نحمده ونصلي على رسوله الكريم

أما بعد : فأعوذبالله من الشيطان الرجيم بسم الله الرحمن الرحيم.

و الفجر وليالٍ عشر (صدق الله العلي العظيم).

قدرمنو مسلمانانو ! په دې وجه چې د حج د مَراسمو د ادا كولو وخت ، او د ذي الحجې مباركه مياشت ، او د لوی أختر مباركي ورځي او د قربانۍ او د لوی أختر د لمانځه مبارک وختونه راروان دي ، نو په دې سبب زه غواړم چي په هغو موضوعگانو كښي ځانګړي ، عجيب او مُفصل بيانونه وتاسو ته تقديم كړم ، كوم چي له دغي مباركي مياشتي او له دغو مباركو موسمو سره خاص بيا د حج له مقدسي فريضې او د لوی أختر له باعظمته مراسمو سره تعلق لري .

خو په سر كي بايد ووايم چي د حج د فضيلت او د منافعو په اړه د محاسن الإسلام په (١۴) برخه كي موږ په خورا عجيب او نادر طرز كښي ډير مفصل بيان كړئ دئ ، نو په دې وجه په راتلونكي وخت كښي به د لاندي موضوعگانو په باب و تاسي محترمو ته تفصيلات وړاندي كړه سي:

اول :ـ د ذوالحجې (يعني د لوی أختر د مياشتي) د اولو لسو ورځو عظمت او په همدغو ورځو كښي د طاعت او عبادت فضيلت.

دوهم :ـ په دغو مباركو ورځو كښي د تاريخي پيښنو بيان.

دريم :ـ د مقامات مقدسه وو په اړه نا أشنا او نادير معلوماتونه ، لكه كعبه شريفه ، حجر أسود ، مقام إبراهيم ، د زمزم اوبه و غيره.

څلرم : ـ د لوی أختر په مباركو ورځو كښي د عيدگاه د لمانځه او د قربانيو شرعي او سياسي فلسفې او فضائل او په دې اړه ديني أحكام .

لومړئ د دغو لسو مباركو شپو او ورځو و فضيلت ته ځير سی !

دذوالحجې (يعني دلوی اختردمباركي مياشتي) رومبنۍ لس شپې او ورځي چي ايام العشر يې بولي يا عشرذی الحجة ورته ويل كيږي، داسلام د مقدس دين له نظره اودارنګه دتاريخي واقعاتو په إعتبار اوله دي سره سره دفيض اوبركت اوالهي رحمتونو دراجلبولو په حيث په خورا عقل حيرانونكي ځانګړي ډول شرافت اوفضيلت لري.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

همداسبب دئ چي الله جل جلاله دقران کريم د � والفجر � په سورت کښي په همدغومبارکو لسو شپو سره قسم کړيدئ لکه چي فرمايلي يې دي

)والفجروليال عشرٍ . (

يعني قسم کوم زه په سهار (يعني په سهاردورځي دلوی اختر) اوپه شپولسو۱۰ (يعني چي اولي لس شپي دلوی اختردمياشتي دی) .

له حضرت ابن عباس رضي الله عنه څخه روايت دئ چې رسول عليه السلام فرمايلي دي (مامن ايام العمل الصالح فيهااحب من هذه الايام يعني ايام العشرقالوا يارسول الله ولاالجهاد في سبيل الله قال ولاالجهاد في سبيل الله الارجل خرج بنفسه وماله فلم يرجع من ذالک بشئ) رواه البخاري کذافي رياض الصالحين .

يعني په ورځو کي هيڅ داسي ورځ نسته چي صالح او نيک عمل دي په دوی کښي و الله (جل جلاله) ته ډير محبوب وي له دغو ورځو څخه ، يعني چي د لوی أختر د مبارکي مياشتي اولي لس ورځي دي.

له حضرت عائشي (رضي الله عنها) څخه روايت دئ چي د يو ځوان دا عادت ؤ چي کله به د ذي الحجې (يعني د لوی أختر مياشت) رابره سوه نو ده به په روژو شروع وکړه (يعني ددغي مبارکي مياشتي په ړومبيو نهو ورځو کي بي پرلپسي روژه نيوله) يو چا ددغه ځوان دغه عادت د إسلام و پيغمبر ته ورساوه ، نو د اسلام پيغمبر دَی و خپل حضور ته راوباله ، کله چي دغه ځوان دده مبارک په حضور کښي حاضر سو ، نو د إسلام پيغمبر له ده څخه پوښتنه وکړه چي کوم شي ته باعث کړئ يې پر دي باندي چي په دغو ورځو کښي روژه نيسي ؟

دغه ځوان ورته وويل چي اې د خدائ رسوله ! ځما مور او پلار دي تر تا قربان سي ، دغه مبارکي ورځي خو د حج د مناسکو د ادا کولو ورځي دي نو زه ددې اميد کوم (يعني په دې کار کښي چي په دغو ورځو کښي روژه نيسم) ددې چي الله (جل جلاله) به ما د حج کونکيو په دعا ګانو کي ورسره شريک کړي.

نو د اسلام پيغمبر (صلی الله عليه وسلم) ورته وفرمايل چي : نو تاته به الله (جل جلاله) د هري روژې په بدل کښي دونه ثواب درکړي چي هغه به برابر وي له ثوابه سره د هغه سرې چي سل (۱۰۰) مرييونه ازاد کړي او سل اوښي قرباني کړي او سل اسان د غزا په لار کښي و مجاهدينو ته ورکړي . (انتهی مختصراً ، کذا في تنبيه الغافلين) .

له حضرت جابر رض روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي : هر څوک چي په دغو لسو ورځو کښي روژې ونيسي نو د هري ورځي د روژې په بدل کښي به الله پاک د پوره يوه کال د روژو ثواب ورکړي .

له حضرت علي (کرم الله وجهه) څخه روايت دئ چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي : کله د ذي الحجې لس ورځي شروع سوې ، نو کوښښ کوی په طاعت کښي ؛ ځکه دا داسي ورځي دي چي الله (جل جلاله) فضيلت ورکړئ دئ ، او شپه او ورځ يې يو شان او په يوه ډول حُرمت او عزت لري ، نو هر څوک چي په اخيري

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه حصه کښي د یو شپې له دغو لسو شپو څخه څلور رکعته لمونځ وکړي په دې ډول چي په هر رکعت کښي یو واري � الحمد لله � او � قل أعوذ برب الفلق او قل أعوذ برب الناس � او درې واره � قل هوالله � تر پایه پوري او درې واره � اية الکرسي � ووایي ، بیا چي کله له لمانځه څخه فارغ سي نو لاسونه پورته کړي او داسي ووایي :

سبحانَ ذي العزةِ والجبروت ، سبحانَ ذي القُدرةِ والملکوت ، سبحانَ الحيِّ الذي لایموت ، لآإله إلا هو ، یحي و یمیت و هو حَي لایَموت ، سبحان اللهِ ربِّ العبادِ والبلادِ والحمدُ للهِ کثیراً طیباً مبارکاً علی کُلِّ حالٍ ، اللهُ أکبرُ کبیراً ، ربُّنا جلَّ جلالُه وقدرتُه بکل مکانٍ.

بیا چي څرنګه یې خوښه سي هغه رنګه دُعا وکړي ، نو الله (جل جلاله) به و ده ته دونه ثواب ورکړي چي هغه به په مثل د ثواب د هغه چا وي چي حج وکړي او زیارت د قبر د نبي (صلی الله علیه وسلم) وکړي او جهاد في سبیل الله وکړي ، او نه به و غواړي هیڅ شئ له الله تعالی څخه مګر الله به وده ته هغه شئ ورکړي .انتهی

همدارنګه هر څوک چي په دغو لسو ورځو کښي په طاعت او عبادت ځان مشرف کړي ، نو الله (جل جلاله) به اته ۸ کرامات و ده ته ورکړي:

اول : برکت په عمر کښي.

دوهم : زیادت په مال کښي.

دریم : حفاظت او ساتنه د عیال دده .

څلرم : تویول د ګناوو دده .

پنځم : دوچنده کول د نیکیو دده .

شپږم : اسانه ګرځول د سَکراتو د مرګ پر ده باندي .

اوم : رڼا او روښني لپاره د لیر کولو د تیارو د قبر و غیره له ده څخه .

اتم : درنه ول د تلي د نیکوعملو دده .

او هر څوک چي په دغو ورځو کښي و یو مسکین ته خیرات ورکړي نو دونه ثواب به ورکړ سي لکه څوک چي ونبي یا ورسول ته صدقه ورکړي ، او هر څوک چي په دغو ورځو کښي د یو مریض او ناروغ پوښتنه وکړي نو دوني ثواب به ورکړسي لکه یو څوک چي د ټولو اولیاوو او ابدالو حال پرسي وکړي ، او هر څوک چي له یوې جنازې سره د یوه مسلمان ولاړ سي په دغو ورځو کښي نو ګواکي دَی د ټولو شهیدانو له جنازې سره ولاړئ ، او هر څوک چي په دغو ورځو کښي پر یوه یتیم باندي لطف وکړي نو الله تعالی به د قیامت په ورځ دَی د خپل عَرش تر سایې لاندي کړي

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

، او هر څوک چي په دغو ورځو کښي و یوه مجلس ته له مجلسوڅخه د عِلم حاضر سي نو ګواکي دَی حاضر سو و مجلس ته د ټولو نبیانو او رسولانو .

)كذا قال الغوث الأعظم الشيخ عبدالقادر الجيلاني ، في كتابه : الغنية لطالبي الطريق الحق. (

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

په ليالي عشر کښي تاريخي پيښي:

اوله (١) تاريخي پېښه:

د ذي الحجې ، يعني د لوی أختر په اوله لسيزه کښي الله (جل جلاله) په عرفات کښي د حضرت آدم (عليه السلام) توبه قبوله کړه ، چي تفصيل بې وروسته راسي .

دوهمه (٢) تاريخي پېښه :

په دغه مبارکه لسيزه کښي حضرت إبراهيم (عليه السلام) د خليليت په مقام مشرف سو ، او ددې عُمده عوامِل څلور شيان وو:

اول :ـ دا چي حضرت ابراهيم ع خپل زړه د الله تعالى و تعلق او محبت ته خالي کړئ ؤ.

دوهم :ـ دا چي د نمرود و اور ته ور واچول سو او په دغه حالت کښ يې داسي مکمل تفويض د خپل ځان و الله (جل جلاله) ته وکړ چي جبرئيل ورته وويل چي که دي څه حاجت وي راته ووايه ! ده مبارک په جواب کي ورته وفرمايل چي و تاته حاجت نلرم ، بيا جبرئيل ورته وويل چي و الله پاک ته خپل حاجت ذکر کړه ! نو ده ورته وفرمايل چي د الله تعالى عِلم څما پر حال باندي کفايت کوي له دې څخه چي په خوله سوال ورته وکړم .

دريم :ــ دا چي ده خپل مال او هستي و ميلمنو او مسافرو ته صرفه کړې وه ، حتى چي ده مبارک به بې ميلمانه بيخي خوراک نه کاوئ ، که به هر څونه موده ميلمه پيدا نسو نو دَی مبارک به وږئ ګرځيدئ.

څلرم :ـ دا چي کله له الهي لوري د خپل ځوی حضرت اسماعيل ع په قرباني کولو سره مأمور سو ، نو د الله له حکمه سره سم يې د خپل ځوی پر غاړه باندي چاړه ورکښېښووله.

دريمه (٣) تاريخي پېښه :

د کعبې شريفي بنا هم حضرت إبراهيم ع او إسمعيل ع په دغو ورځو کښي وکړه .

څلرمه (۴) تاريخي پېښه :

حضرت موسى (عليه السلام) په کوه طور کښي په مناجات او په کليميَت سره په دغو مبارکو ورځو کښي مشرف سو.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځمه (۵) تاریخي پېښه :

و حضرت داؤد (علیه السلام) ته چي د کوم مغفرت او بخښني ذکر په قرآن کریم کښي راغلئ دئ هغه هم په دغو ورځو کښي تر سره سوئ دئ .

شپږمه (٦) تاریخي پېښه:

د حُدَیبیې په ورځ چي یو زر (۱۴۰۰) څلورسوو او یا په بل قول (۱۵۰۰) أصحابو د سمرې تر درخته لاندي له رسول الله (صلی الله علیه وسلم) سره بیعت وکړ (کوم چي په بیعت الرضوان سره مشهور دئ) هغه هم په همدغو مبارکو ورځو کښي ؤ.

اوس مطابق له ذکر سوي وعدې سره ددې خبري و تفصیل ته پام وکړی چي د حضرت آدم ع د توبې د قبلولو صورتحال پر څه ډول ؤ ؟

حضرت وهب بن منبِه رحمه الله تعالی فرمایلي دي چي حضرت ادم علیه السلام چي کله له جنت څخه وځمکي ته راښکته سو نودهند پر یوه غره باندي یې درې سوه کاله ژړل په داسي حال کښي چي اوښکي بې دغره په شیلو کښي بهیدلې ، داوښکوپه وجه یې ډېري پاکیزه اوخوږې درختي راشني سوي، بیاحضرت جبریل علیه السلام ورته وویل چي ولاړسه وبیت الله شریفي ته ، اوهلته ترهغه پوري صبروکړه چي دلوی‌اخترد‌میاشتي اولي لس ورځي درباندي راځي ، بیا چي کله دغه مبارکي ورځي شروع سي نو بیرته و الله ته په توبه او استغفار شروع وکړه ، ښایي چي الله (جل جلاله) به ستا پر ضعف او کمزورۍ باندي رحمت وکړي ، نو بیا آدم ع و کعبې شریفي ته ځان راورساوئ بیا یې پر بیت الله باندي یوه هفته کامله طواف وکړ او تر داسي اندازې پوري یې وژړل چي اوښکي یې تر زنګنو پوري راورسیدلې او د ځمکي پر مخ باندي رواني سولې ، بیا یې داسي وویل

لآإله إلا أنت سبحانک اللهم و بحمدک عملتُ سُوءاً و ظلمتُ نفسي

فاغفر لي و أنت خیر الغافرین و ارحمني و أنت خیر الراحمین

نو الله پاک وده ته وحي وکړه چي اې آدمه ! په تحقیق سره رحمت وکړ ما پر ضعیف والي ستا او درومي بخښله ګناه ستا او قبوله مي کړه توبه ستا.

حضرت غوث الأعظم رح فرمایلي دي چي لکه څرنګه چي د آدم ع په دغو ورځو کي الله پاک توبه قبوله کړه دارنګه هر مسلمان چي ګناوي کړي وي او په دغو ورځو کښي و الله ته توبه وکاږي نو الله پر ده رحمت کوي ، بخښنه ورته کوي او بدی یې الله پاک په نیکیو وربدلوي . (کذا في الغنیة).

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د عشراتو خَمسَه وو (يعني د پنځو لسيزو) بيان :

بسمه تعالی!

محترمو مسلمانانو ! پنځه داسي لسيزونه دي چي له جملې د پيغمبرانو څخه پنځه پيغمبران الله پاک په هغو لسيزو سره خاص کړيدي ، چي تفصيل يې په لاندي شرحه دئ :

اول (۱) : د حضرت آدم (عليه السلام) لسيز ، کله چي الله (جل جلاله) حضرت حواَء (رضي الله عنها) د حضرت آدم ع د چپه طرف له قصيري او کوتاه پوښتۍ څخه پيدا کړه په داسي حال کښي چي دَی مبارک بيده ؤ ، او بيا دَی مبارک له خوب څخه رابيداره سو نو يې حضرت حواَء (رض) په داسي حال کښي وليدله چي دده په حضور کښي ناسته وه ، بيا يې ودې ته وويل چي ته د چا لپاره يې ؟ دې مبارکي ورته وويل چي زه ستا لپاره يم!

نو حضرت آدم ع ددې اراده وکړه چي مسه يې کړي ، نو له الـهي لوري وده ته وويل سول چي تر هغه پوري به حواَء نه مسه کوې چي ودې ته ددې مَهر او ورول ورکوي ، نو آدم ع وويل:

الهي و مَــا مَـــهرُهَــا ؟

يعني اې الله ! مَهر ددې کوم شئ دئ ؟

الله پاک ورته وفرمايل :

هوَ أنْ تُـــصَلـــي عَلی نَبيــي اخيرالزمان عَشراً ، فذالک مَهرُهـا.

يعني مهر ددې دادئ چي د اخيري زمانې پر نبي باندي (يعني چي حضرت محمـــد [صلی الله عليه وسلم] دئ) لس کَرَته درود ووايې ، نو دا ورول دئ ددې.

دغه لس درودونه د حضرت آدم ع لسيز بلل کيږي .

دوهم (۲) :د حضرت إبراهيم (عليه السلام) لسيز دئ، ودغه لسيز ته الله پاک په دې مبارک آيت کښي کښي اشاره کړيد :

و إذابتلی إبــراهيمَ ربّه بِكـلِمات فأتمَّهُـــنَّ.

يعني او در ياد کړه اې رسوله هغه وخت چي ازمايښت وکړ د إبراهيم رب دده په يو څو کلمو سره ، بيا پوره کړې ده دغه کلمې (يعني عَملي يې کړې).

له دغو کلمو څخه مراد لَس خويونه دي چي الله پاک ابراهيم ع په هغو سره مأمور کړئ ؤ ، چي پنځه له هغو څخه په سر کښي دي چي هغه :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱ پر ککرۍ باندي سم په نيمايي يوه او بل طرف ته د سر د وريښتانو جلاکول

۲ دبريتو کوچني کول او لنډول

۳ مسواک وهل

۴ـ ۵ په خوله او په پزه اوبه رغړول دي .

او پنځه له هغوی ځخه په نور بدن کښي دي ، چي هغه :

۱د نوکانو پرېکول

۲د بغلو او تخرګو ويښتان کښل

۳ ځان سنتول

۴ـ ۵ حلق العانة او خلالول د ګوتو دي .

ودغو لسو خصلتو ته د حضرت إبراهيم ع لسيز ويل کيږي .

دريم (۳) :د حضرت شُعَيب (عليه السلام) لسيز ؤ ، په دغه لسيز کښي دوه قوله دي : يو قول دادئ چي دغه لسيز عبارت دئ له هغو لسو کالو ځخه چي په هغوی کښي حضرت موسی ع د حضرت شعيب ع مزدوري او شپوني وکړه .

او بل قول دادئ چي دا لسيز عبارت دئ له هغو لسو کالو ځخه چي شعيب ع هغه و الله (جل جلاله) ته په ژړا تير کړل او د سترګو ديد يې پکښي ختم سو ، چي بيا بيرته الله پاک د سترګو ديد او غټ کرامتونه وروبخښل .

ځلرم (۴) :د حضرت موسی (عليه السلام) لسيز دئ ، چي په دغه مبارک آيت کښي يې ذکر راغلئ دئ:

)وَ واعدنا موسی ثلاثينَ ليلةً و أتممنا ها بِعَشرٍ . (

تفصيل ددي په مختصر ډول سره دادئ چي الله پاک و حضرت موسی ع ته وفرمايل چي ته به د طور غره ته راځې او دلته به ديرش ۳۰ ورځي تيروې او هره ورځ به روژه نيسې ، بيا به زه خپل کتاب چي تورات دئ و تاته درکوم.

نو حضرت موسی ع د لوی أختر مياشت و کوه طور ته ورسوله او هلته يې مکمله مياشت روژه ونيوله ، وروسته موسی ع ته د خپلي مبارکي خولې بوی متغير او بدل معلوم سو ، نو يې د زيتون يوه ټوټه په خوله کښي کيښودله ، په دې وخت کښي الله (جل جلاله) ورته وفرمايل چي اې موسی ايا ته عالِم نه وې په دې چي د روژه دار د خولې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

بوۍ ځما په نزد د مشکو تر بوۍ ډېر خوشبويه دئ ، نو په سبب ددې يې وده مبارک ته أمر وکړ چي لَس ورځي به نوري روژه نيسې ، دغه لس ورځي نو د حضرت موسی ع لسيز بلل کيږي .

پنځم (٥) : د حضرت محـــمـــد (صلی الله عليه وآله وسلم) لسيز دئ ، چي هغه عبارت دئ له دغو ړومبنيو لسو ورځو څخه د لوی أختر د مياشتي .

(کذا قال غوث الأعظم الشيخ عبدالقادر الجيلاني رح في الغنيه) . والسلام ومن الله التوفيق .

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د � يوم التروية � او د � يومِ عرفة � او � عرفات � په اړه شرعي معلوماتونه:

بسمه تعالی

محترمو ورونو ! د کعبې شريفي د بنا ، او دارنګه د نورو مقاماتو مقدسه وو په اړه د بياناتو سلسله خو به جاري ساتو خو ځرنګه چي � يومُ التروية � او �يومِ عرفة� بيخي رانژدې سويدي نو په دې وجه غواړم چي ددغو دوو مقدسو ورځو په ارتباط څه تفصيل درته عرض کړم .

محترمو ورونو ! کله چي حضرت إبراهيم (ع) د کعبې شريفي بنا او تعمير وکړ او ورڅخه فارغ سو (چي تفصيل بې وتاسي ته د کعبې شريفي د بنا د بيان په پاته برخو کښي راسي) نو الله پاک و حضرت إبراهيم (ع) ته حکم وکړ چي په خلګو کښي اعلان وکړه چي و دغه بيتې ته د حج د ادا کولو په خاطر راحاضر سي ، نو حضرت إبراهيم (ع) د � أبو قُبَيس � و غره ته وختئ او په ډير لوړ اواز سره يې و فرمايل :

أيها الناس ! أجيبوا ربكم إنَّ اللهَ يأمركم أن تَحِجوا بيته

يعني اې خلګو ! د خپل رَب د بلني إجابت وکړی ، بېشکه الله تعالی أمر کوي تاسي په دې سره چي دده د بيتې زيارت وکړی .

نو دغه اواز د إبراهيم (ع) د ځمکي پر مخ باندي چي کوم مؤمن سړئ يا مؤمنه ښځه وه ټولو واوريدئ ، حتی هغه چا لا هم دده اواز واوريدئ چي په دغه وخت کښي د پلرو په ملاو کښي د نطفو په شکل موجود ول ، او يا د مندو په أرحامو کښي يې قرار درلودئ ، نو دوی ټولو د إبراهيم (ع) جواب په � لَبـيکَ � سره ووايه.

په همدې سبب تر قيامته پوري په حاجيانو کښي د لبـيک لبيــــک ويل جاري پاته دئ.

په دغه ورځ کښي چي هر چا د إبراهيم (ع) جواب په لبيک سره کړئ دئ نو هغه تر هغه پوري له دُنيا څخه رحلَت نه کوي چي د کعبې شريفي زيارت يې نه وي کړئ.

له إبن عباس (رضي الله عنهما) څخه روايت دئ چي له يِـمَن څخه يوه ډله و رسول (صلی الله عليه وسلم) ته راغله ، او وده مبارک ته يې وويل چي ځموږ مَندي او پلرونه دي تر تا قربان وي د حج له فضيلتو څخه موږ خبر کړه !

نو د إسلام پيغمبر و دوی ته په جواب کښي داسي وفرمايل چي هر سړئ چي له خپل کور څخه د حج يا د عمرې په نيت ووزي نو هر وخت چي دَی يو قدم پورته کوي او يا يې پر ځمکه باندي ږدي نو دده له قدمو څخه ګناوي داسي دانه دانه راتوييږي لکه ځرنګه چي له درختي څخه ددرختو پاڼي دانه دانه رالويږي ، بيا کله چي دَی و مدينې منورې ته راسي او له ما سره په سلام اچولو روغبړ وکړي نو ملائکه له ده سره د سلام په ويلو سره روغبړ کوي ، بيا

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي کله و � ذوالحلَيفي � ته ورسي (چي د مديني منورې له طرف څخه و حج ته د راتلونکيو خلگو د إحرام ترلو ځائ دئ) او غسل وکړي ، نو الله (جل جلاله) دَی له گناوو څخه پاک گرځوي ، او کله چي ، يعني د إحرام دپاره دوې نوي جامې واغونځي نو الله پاک دده نيکۍ ورنوي کړي ، او کله چي بيا : لبيک اللهم لبيکَ ووايي نو الله تعالی و ده ته په � لبيکَ وَ سَعدَيکَ � سره جواب ورکوي او داسي ورته فرمايي چي :

اورم زه کلام ستا (يعني اې بنده ځما) او گورم و طرف ستا ته (يعني په بلا کيفه کتلو سره).

او کله چي داخل سي و مکې شريفي ته بيا طواف وکړي او د صفا او مروی په منځ کښي سعي وکړي نو الله پاک ښيگڼې او نيکۍ له ده سره پيوسته کړي ، او کله چي پر عرفات باندي ودريږي او د خلگو اوازونه او ژړاوي د خپلو حاجاتو په غوښتلوسره پورته سي ، نو الله تعالی د اوو اسمانو پر ملائکو باندي په دوی سره فخر شروع کړي ، بيا ووايي الله پاک و ملائکو ته چي اې ملائکه وو ځما او اې باشنده گانو د اسمانو ځما ! ايا نه گورۍ تاسي و بندگانو ځما ته چي راغلي دي وماته له هره ليري ځايه څخه په داسي حال کښي چي سرونه يې ببر دي او په گرد او غبار سپيره سويدي او مالونه يې صرف کړيدي او خپل بدنونه يې ستړي کړيدي ، نو ځما دي په خپل عزت قسم وي او ځما دي په خپله لويي سره قسم وي او ځما دي په خپل کَرم او مهرباني سره قسم وي چي خامخا به وبخښم زه خامخا گنهگار د دوی ، له وجي د نيکوکار د دوی ، او خامخا به راوباسم دوی له گناوو څخه په شان د هغي ورځي چي د دوی مندو و دوی ته تَئ ورکاوۍ.

بيا چي کله دوی شيطانان وولي او سرونه وخريبي او بيا د کعبې شريفي زيارت وکړي (يعني د طواف زيارت دپاره نو يو نعره کونکۍ له باطن څخه د عرش داسي نعره وکړي (يعني ودغو حاجيانو ته) چي : إرجـــعوا مغفورًا لــکم.

يعني وگرځۍ و خپلو کورو ته په داسي حال کښي چي بخښه وکړه سوه تاسي لره.

پوه سه ! چي د لوی أختر د مبارکي مياشتې اتمه ورځ �يومُ الترويۃ� بللہ کيږي ، او هغه ورځ ده چي حجاج کرام له مکې مکرمې څخه و مِنــی ته ځي ، ودې ورځي ته يوم الترويه له دوو وجو څخه ويل کيږي :

اول له دې وجی چي په دغه ورځ کښي و مِنـــی شريفي ته د روانيدلو په وخت کښي حاجيان د زمزم اوبه چښي او په دغو اوبو سره غسل کوي .

اگر چي دا کار خو حاجيان هره ورځ کوي ، خو په دغه ورځ کښي په دې کار کي دوی ډير زياتوب کوي ، خصوصًا په قديمو زمانو کښي.

دوهم له دې وجي چي د اتم په شپه حضرت إبراهيم (ع) په خوب کښي وليدل چي خپل ځوی حضرت إسماعيل (ع) ذبحه کوي ، نو کله چي سهار سو بيا يې په دغه خپل خوب کښي �ترويۃ� يعني فکر او سوچ وهل شروع کړ ،

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

چي ايا دا به شيطاني خوب وي او كه به رَحمـــاني وي ، او دغه ټوله ورځ يې په همدغه سوچ كښي تيره كړه ، دلوی أختر په نهمه شپه يې بيا خوب وليدئ چي ورته وويل سول چي :

إفعَــل ما تؤمَر ، يعني اې ابراهيمه ! هغه كار وكړه كوم چي ته په أمر كيږې.

بيا كله چي سهار سو نو ده مبارک دا خبره وپيژندله چي دا خوب د الله (جل جلاله) له لوري څخه دئ ، په همدې سبب د لوې أختر و نهمي ورځي ته � يومِ عرفه � ويله كيږي .

پوه سه! چي په دې باره كښي علماوو اختلاف كړئ دئ چي و عرفات ته ولي عرفات ويل كيږي او دارنگه د عرفې و ورځي ته ولي عَـــرَفـــه ويله كيږي ؟ چي تفصل يې په دې شرحه دئ:

اول : ضحاک (رح) فرمايلي دي چي كله حضرت آدم (ع) و ځمكي ته راكښته كړ سو نو دَی مبارک په هند كي واقع سو او حواء (رض) په جـــده كي واقع سوه ، بيا حضرت آدم (ع) د حوآء طلب كاوئ او حوآء دده طلب كاوئ ، بيا د عرفې په ورځ په عرفات كښي دوی دواړه سره يو ځائ سول او يو دبله يې سره وپيژندل ، نو په دې سبب د عرفې ورځ په � عرفه � سره او عرفات په �عرفات� سره نامداره كړ سو.

دوهم : سُدَی (رح) فرمايلي دي چي عرفات ته چي عرفات ويل كيږي چي حضرت هاجر (رضي الله عنها) حضرت إسماعيل (ع) يعني هغه وخت چي دَی وړوکئ ؤ د حضرت سارا (رضي الله عنها) له حضور څخه وايستئ او يويې وړئ په دغه وخت كښي حضرت إبراهيم (ع) له كور څخه غائب ؤ ، نو كله چي إبراهيم (ع) راغئ او اسماعيل يې په نظر كي رانغلئ او حضرت ساره د حضرت هاجرې قصه ورته وكړه نو إبراهيم (ع) په دوی پسي ولاړئ ، بيا يې دوی دواړه په عرفات كښي وموندل ، نو دغه ځائ په عرفات سره مسمی كړ سو .

دريم : حضرت عطآء (رح) فرمايلي دي چي عرفات چي په عرفات مسمی كړ سو نو ددې وجه دا وه چي جبرئيل (ع) چي و إبراهيم (ع) ته كوم وخت د حج مناسک ورپيژندل نو كله چي بې يو مَنسَک د حج ، يو ځائ د عبادت په حج كښي وروښووئ نو بې ورته وويل چي اوس دي دا ځائ وپيژندئ ، بيا بې بل ځائ ورښووئ او هم هغسي بې ورته ويل.

يعني نو كله چي عرفات ته ورسيدل نو د حج ټول مناسک و إبراهيم (ع) ته ورووپيژندل سول ، نو په دې وجه دا ځائ په عرفات سره مسمی كړ سو.

....

د عرفې دورځي او د شپې فضيلت :

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

له إبن عمر (رضي الله عنهما) څخه روايت دئ چي ما واوريدل له رسول الله (صلى الله عليه وسلم) څخه چي فرمايل يې :

إنَّ اللهَ تعالى ينظر الى العبادِ يومَ عرفة ، فلا يَدَعُ أحدًا في قلبه مِثقالُ ذرةٍ منَ الإيمانِ إلا غَفَرَ لَه .

يعني بېشكه الله تعالى ګوري په نظر درحمت سره و بندګانو خپلو ته په ورځ کښي د عرفې ، نو نه پرېږدي هيڅ داسي يو څوک چي په زړه کښي دده قدر د يوې ذرې وي له ايمان څخه ، مګر بخښنه کوي هغه لره.

له جابر (رضي الله عنه) څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي کله د عرفې ورځ سي نو راکښته سي الله (جل جلاله) (يعني په بلا کيفه راکښته کيدلو سره ، يا رحمت دده راکښته سي) و سماَء الدنيا يعني و اول اسمان ته (چي فلک القمر ورته ويل کيږي) بيا فخر کوي دَی په حاجيانو سره پر ملائکو باندي ، نو ورته وايي الله پاک و ملائکو ته چي اې ملائکو ځما وګورۍ وبندګانو ځما ته ، څرنګه راغلي دي وماته له هره ليري ځايه څخه په داسي حال کښي چي سرونه يې ببر دي او په خاورو سپيره دي ، أميد کوي د رحمت ځما او بيرېږي له عذاب ځما څخه ، نو لازم دئ پر مزور (يعني پر هغه چا باندي چي دده و زيارت ته څوک راسي) دا کار چي عزت به ورکوي و زيارت کونکي خپل ته ، او لازم دئ پر هغه چا باندي چي ميلمه ورته راسي دا چي عزت به ورکوي و ميلمانه خپل ته ، شاهدان سۍ ! (يعني اې ملائکو) پر دې خبره باندي چي بېشکه په تحقيق سره بخښنه وکړه ما دوی لره ، او ومي ګرځوله ميلمستيا ددوی داخليدل و جنت ته.

پوه سه ! چي د عرفې و مبارکي ورځې ته � يومُ الحج الأكبر � او � يومُ المباهات � هم ويل کيږي ، او دارنګه ددغي مبارکي ورځي له نومو څخه : مشهود هم يو نوم دئ ، لکه الله پاک چي فرمايلي دي : وشاهِدٍ و مشهود .

له إبن عمر رض څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي اګاه اوسۍ ! چي بېشکه ډير غټ د خلګو په حيث د جرم هغه څوک دئ چي راوګرځي له عرفات څخه (يعني پر عرفات باندي ودرېږي) بيا د مزدلفې شريفي پر طرف راروان سي او دا خيال يې وي چي الله (جل جلاله) به ده لره د ګناوو بخښنه نه وي کړې .

همدارنګه له إبن عباس بن مرداس (رض) څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) د عرفې په ورځ په عرفات کښي د أمــت لپاره د مغفرت او رحمت دُعا وکړ ه ، نو الله تعالى په جواب کښي ورته وفرمايل چي کومي ګناوي د دوی چي د بندګانو تر حقوقو پوري اړه نلري او ځما او د دوی په منځ کښي وي نو په تحقيق سره هغه ما ستا و أمت ته وروبخښلې ، مګر که په دوی کي ځينو پر ځنو نورو باندي ظلم کړئ وئ نو هغه نه وربخښم (يعني د بندګانو تر حقوقو نه ورتيريږم) نو د اسلام پيغمبر بيا و الله تعالى ته عرض وکړ چي اې ربــه ! بېشکه ته خو قادر يې پر دې باندي چي و دغه مظلوم ته (يعني له خپله ځانه څخه) داسي بدل او ثواب ورکړې چي هغه بهتر وي له

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

مَظلَمي او حقه دده څخه ، چي پر هغه چا باندي يې لري کوم چي بر ده باندي يې ظلم کړئ دئ ، او دغه ظالم وبخښې او خلاص يې کړي.

نو په دغه وخت کښي د إسلام و پيغمبر ته دده ددغي غوښتني جواب الله پاک ورنکړ ، بيا کله چي د مزدلفې شريفي سهار سو (چي دلوی أختر د ړومبی ورځي سهار دئ) نو د إسلام پيغمبر دغه ذکرسوې دُعا بيرته راوګرځوله ، نو الله (جل جلاله) په جواب کښي ورته وفرمايل چي ببشکه په تحقيق سره بخښه وکړه ما دوی لره (يعني ستا و أمتيانو ته به د بنده ګانو تر حقوقو هم ورتير سم (يعني په دې ډول چي د دوی و حقدارانو ته به د دوی له طرفه د قيامت په ورځ زه له خپله ځانه بدله ورکړم.)

بيا د إسلام پيغمبر تبسم او نرمه خندا وکړه ، نو په أصحابو کښي دده يو چا ورته وويل چي اې د خدائ رسوله ! په داسي ساعت کښي دي خندا وکړه چي عادت مبارک ستا په هغه ساعت کښ د خندا کولو نه وو ؟ نو د إسلام پيغمبر ورته وفرمايل چي د الله پاک د دُښمن إبليس له وجي څخه مي وخندل ؛ ځکه دَی ملعون چي کله په دې خبره عالم سو چي الله پاک ځما دُعا په باره کښي د أمت ځما قبوله کړه نو د � وَيل او ثُبور � نعري يې شروع کړي .

....

د عرفې په ورځ د روژې نيولو ثواب:

له حضرت أبي قتاده (رض) څخه روايت دئ چي نبي (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي :

صيام يومِ عرفة كفارةُ سنتين ، سنة ماضية و سنة مستقبلة

يعني د عرفې د ورځي روژه رژه ونکې د ګناوو د دوو کالو ده ، چي اول يې تير سوئ کال دئ او دوهم يې راتلونکئ کال دئ.

....

د عرفې په ماپښين په عرفات کښي د حضرت جبرئيل ، ميکائيل او خضير (عليهم السلام) دعا :

له حضرت إبن عباس څخه روايت دئ چي رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي بري او بحري (يعني حضرت إلياس او خضير ع م) هر کال په مکه شريفه کښي سره يو ځائ کيږي ، بيا يو له دوی وهغه بل ته دا ډول وايي:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

قل ! بسم اللهِ ماشآءالله لا يأتي بالخيرِ إلا الله ، بسمِ اللهِ ماشآءاللهُ لا يَصرفُ السوءَ إلا الله ، بسم اللهِ ماشآءالله و ما بكم من نِعمةٍ فمنَ اللهِ ، بسم اللهِ ماشآءالله و لا حولَ ولا قوةَ إلا باللهِ .

حضرت إبن عباس ويلي چي نبي (صلی الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي هر څوک چي دغه کلمې هره ورځ وايي نو تر ماښام پوري به له غرقه ، حرقه او له هر مکروه او ناخوښه شي څخه به په أمن وي او هر څوک چي دغه کلمې ماښام ووايي نو تر سهاره پوري به د الله تعالی په حفاظت او ساتنه کښي وي .

حضرت إبن عباس دا هم فرمايلي دي چي حضرت إلياس او خضر چي سره يو ځائ سي نو هر يو د هغه بل سر هم ورخرييي .

له حضرت عــلي (کرم الله وجهه) څخه روايت دئ چي ده مبارک فرمايلي دي چي په هره ورځ کښي د عرفې په عرفات شريف کښي حضرت جبرئيل ، ميکائيل ، إسرافيل او خضر (عليهم السلام) سره يو ځائ کيږي ، بيا جبرئيل داسي وايي:

ماشآءالله و لا حولَ ولا قوةَ إلا باللهِ .

بيا ميکـائيل داســي وايي : ماشآء الله کل نعــــمَةٍ منَ اللهِ.

بيا إسرافيل داســـي وايي : ماشآء الله الخيرَ کله بيدِ اللهِ .

بيا خضر (ع) داسي وايي : لا يَــــدفـــــعُ الســـوءَ إلا الله .

بيا سره جلا کيږي دوی ، بيا نه سره جمع کيږي د بل کال د عرفې تر ورځي پوري.

....

مسلمانان به په عرفات کښي کومه دُعا وايي ؟

محترمو ورونو ! ملا علي القاري (رحمه الله تعالی) په خپل شهره آفاق کتاب � إرشاد الساري � کښي د عرفات يوه داسي له حده زياته جامع او پر هر څه باندي مشتمله دُعا ذکر کړېده ، چي په هر وخت کښي د مسلمان دپاره د وِرد او وظيفې په ډول له هر څه څخه کفايت کوي ، خو دلته يې ذکر کول بيخي ناممکن ښکاري ، دلته زه يوه داسي دُعا درته ذکر کوم چي هر مسلمان له هغې سره بيخي عادتي دئ او ډېره مختصره او د لوی عظمت والا دُعا ده ، چي هغه همدغه دعا ده چي هر مسلمان يې د التحيات په پای کښي په هر لمانځه کي وايي چي:

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ربنا آتنـا في الــدنيا حسنة و في الآخرة حسنة وقــنا عذابَ النار .

له حضرت أنس (رض) څخه روایت دئ چي د إسلام پیغمبر به دغه دعا بیخي ډیره ویله .

حضرت إبن جُرَیج (رح) فرمایلي دي چي په پخوا وخت کښي به مسلمان په دې أمر کیدئ چي په � مَوقَف � یعني په عرفات کښي په أکثري ډول دده دُعا باید همدغه دُعا وي .

له حضرت إبن عباس څخه روایت دئ چي د کعبې شریفي د رُکنِ یماني په نزد یوه پرشته له هغه وخت څخه ولاړه ده چي اسمانونه او ځمکه الله پاک پیدا کړیدي ، او هر څوک چي دغه مذکوره دعا وایي نو دغه پرشته آمین پر وایي.

علماءکرامو په دې اړه اختلاف کړئ دئ چي له دغو دوو حسنو څخه مراد څه دئ کومي چي په دغه دُعا کي ذکر دي :

حضرت علي (رض) فرمایلي دي چي له اولي حسنې څخه صالحه ښځه او له دوهمي څخه د جنت حوري مراد دي ، او له نار څخه بده ښځه مراد ده .

او حسن (رح) ویلي دي چي له اولې حسنې څخه علم او عبادت مراد دئ او له دوهمي څخه جنت مراد دئ .

او سدي او إبن حبان (رحم) فرمایلي دي چي له اولي حسنې څخه حلال، پراخ رزق او عمل صالح مراد دئ او له دوهمي څخه مغفرت ، بخښنه او ثواب مراد دئ .

او إبن عطیة (رح) فرمایلي دي چي له اولي حسنې څخه علم او عمل په دا علم مراد دئ او له دوهمي څخه اسانتیا د حساب او دخول وجنت ته مراد دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د لوی أختر د مبارکو شپو او ورځو ، داراز د لوی أختر د لمانځه، أضحيې او قربانۍ کولو په ارتباط مفصل او محقق بیان:

محترمو مسلمانانو ! دغه بیان په متعددو برخو کښي درته وړاندي کوم:

اولـــــه برخه:

د أختر ومبارکي ورځي ته � عید � ولي ویل کیږي ؟

په دي باب علماوو بېلابیلي وجي ویلي دي : اوله وجه داده چي په دغه ورځ کي الله پاک د فرح او سرور ، یعني د خوښۍ او خوشحالۍ إعاده و خپلو بندګانو ته کوي.

دوهمه وجه يې داده چي په دغه ورځ کښي بندګان و تضرع ، ژړا او و يو داسي عبادت ته عود او رجوع کوي کوم چي په بل وخت کښي هغه عبادت نسته ، لکه د أختر لمونځ ، سرسایه او أضحیه ، او الله پاک و داسي إنعام او ورکړي ته او و داسي بخشش ته پر خپلو بندګانو باندي عود او رجوع کوي کوم چي هغه قسم إنعام په نورو وختو کښي نکوي.

دریمه وجه يې داده چي په دغه ورځ کښي بندګان و خپل أصلي حالت ته راګرځي چي عبارت دئ له طهارت او پاکوالي څخه له ګناهونو .

څلرمه وجه يې داده چي و مؤمنانو ته په دغه ورځ کښي د الله (جل جلاله) له طرفه داسي فرمایل کیږي چي : عودوا إلی منازلکم مغفورا لکم.

یعني اې مومنانو ! وګرځۍ (له عیدګاه څخه) و خپلو کورو ته په داسي حال کي چي بخښه د ګناوو وکړه سوه تاسي لره .

پنځمه وجه يې داده چي څرنګه چي دغه مبارکي ورځي د أختر هر کال پر مسلمانانو باندي عود او رجوع کوي نو ځکه عید ورته ویل کیږي .

شپږمه وجه يې داده چي په دغو ورځو کښي مسلمانان د یوه او بل و کور ته د مبارکۍ په خاطر رجوع کوي .

اومه وجه يې داده چي و دغي مبارکي ورځي ته مسافر خلګ چي څونه يې کوشش کیږي له سفر څخه وخپلو کورو ته عَود او رجوع کوي.

)کذا في الغنیة للشیخ عبدالقادر جیلاني رح . (

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهـــــــمه برخه :

پوه سه ! چي عالم بشر چي له کومه وخته و دنيا ته راغلئ دئ نو عام له دې که مؤمنان وي او که کافران وي ، په هر قرن کي هر قوم په کال کي د خوشحالئ او د سره راغونډېدلو داسي ورځي درلودلي دي لکه څرنگه چي په اسلام کښي د أختر مبارکي ورځي دي ، خو د مسلمانانو او کفارو د داسي ورځو په نسبت فرق په دې کښي دئ چي د مؤمن أختر د الله تعالی د رضـــا لپاره وي او د کافر أختر دشيطان ملعون د خوشحالئ په خاطر وي.

مومن د أختر د ورځي په مناسبت چي د إجتماع او راغونډېدلو ځائ ته ځي نو په داسي حال کي ځي چي پر سر باندي يې تاج د هدايت وي او په سترگو کښي يې علامه او نښانه د فکر او عبرت ښکاره کيږي او غوږونه يې د حق د خبرو اوريدونکي وي او پر ژبه باندي يې د توحيد کلمه جاري وي او په زړه کښي يې معرفت ، يقين او ايمان موجود وي او پر اوږو باندي يې د إسلام پټو اچولئ وي ، او ملا يې د الله پاک د بندگۍ په کمربند تړلې وي ، او د ورتللو ځايونه يې جامعگاني او مسجدونه وي ، او معبود يې ربُّ العبـــاد و البـــلاد وي

بيا و الله (جل جلاله) ته تضرع کونکئ او له ده څخه د خپلو حاجتو غوښتونکئ وي ، او په مقابل کښي يې الله پاک دده د دعا گانو إجابَت کوي او قِسم قِسم إنعامات ورکوي او د قيامَت په ورځ د عزت او کَرامت و ځائ ته چي جنتونه دي ورولي.

او بالمقابل کافر چي د خپلي خوشحالئ او د أختر په ورځ کښي و إجتماعگانو ته ورځي ، نو په داسي حال کښي ورروان وي چي د ضلالَت او گمراهي او د دُنيا اوآخرت د خُسران او تاوان تاج يې پر سر وي او پر غوږو باندي يې مُهر د غفلَت وهل سوئ وي ، او پر سترگو باندي يې حِجاب او پرده د ضلالت راغوړېدلې وي او د نفسي او شيطاني خواهشاتو نښاني له ليري لا په ده کښي ښکاره کيږي ، او پر ژبه باندي يې د شقاوَت او بدبختئ مُهر وهل سوئ وي ، او زړه يې د کُفر او د بې ايمانئ ظلمت او تياري نيولئ وي ، او پر ملا باندي يې د حق د مخالفت او د شيطان د إطاعت او فرمانبرداری کمربند تړلئ وي ، او د ورتللو ځايونه يې هغه وي په کوم کښي چي نفساني و شيطاني او د فسق او فساد کارونه إجرا کيږي ، او معبود دده نفسي خواهشات ، شيطان او بُــتان وي ، او ورتگ يې اخير اخير د جهنم و اورته وي .

دريـــــــمه برخه :

پوه سه ! چي د تاريخ په اوږدو کښي په دنيا کښي څلور قسمه اخترونه و شهرت ته رسيدلي دي :

اول : د إبراهيم (ع) د مُشرک او کافر قوم أختر ، چي په قرآنکريم او تفسيرو کښي يې ذکر راغلئ دئ

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم : د فرعونيانو أختر چي په قرانکريم کښي يې په دغه قول کښي د الله پاک ذکر سوئ دئ چي : قالَ موعدكُم يومُ الزينة.

چي په همدغه ورځ د أختر کښي د دوی د موسی (ع) او د فرعون د ساحرانو مقابله وسوه ، چي په نتيجه کښي ټولو ساحرانو پر حضرت موسی (ع) باندي ايمان راوړئ .

دريم : د حضرت عيسی (ع) د قوم (يعني د نصاراوو) أختر ، چي کله عيسی (ع) د حوارييو په غوښتنه له الله (جل جلاله) څخه د اسماني مائدې او سترخوان غوښتنه وکړه او الله پاک دده دُعا قبوله کړه او له اسمان څخه يې دده له غوښتني سره سم مآئده او سترخوان چي پر قِسم قِسم خوراکي موادو باندي مشتمل ؤ ورته راکښته کړ ، لکه چي الله تعالی په قرانکريم کښي د حضرت عيسی (ع) له دغي غوښتني څخه په دې ډول حکايت فرمايلئ دئ :

اللهم ربنا أنزل علينا مآئدة منَ السماَءِ تكونُ لنا عيدًا لأولنا و اخرنا و آية منک.

نو په کومه ورځ چي دغه مآئده د عيسی (ع) پر قوم باندي له الــــهي لوري نازله کړه سوه هغه ورځ د دوی دپاره د أختر ورځ مقرره کړه سوه.

څلرم : قِسم أختر د أمت د حضرت محـــمد مصطفی (صلی الله عليه و آله وصحبه وسلم) دئ.

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

محترمو ورونو ! د لوی أختر په مبارکه ورځ کي دوه ستر او عظیم الشانه عبادتونه تر سره کیږي:

اول د اختر لمونځ.

دوهم أضحیة او قرباني کول .

د أختر د لمانځه د حکم په اړه د څلورو امامانو په منځ کښي څه ناڅه اختلاف موجود دئ:

د إمام أعظم (رضي الله عنه) په نزد بنا پر صحیح او � مفتی به � قول واجب دئ.

اول په دې دلیل چي د اسلام پیغمبر د أختر پر لمانځه باندي داسي مواظبت او دوام کړئ دئ چي په ټول عمر یې یو ځل هم نه دئ پري ایښئ.

دوهم په دې دلیل چي دغه لمونځ بې جماعته نسي کیدلای ، نو که چیري واجب نه وای نو بې جماعته به هم کیدلای سوای .

او شافعیة او مالکیة ودې خبري ته تللي دي چي د أختر لمونځ سنت مؤکد دئ او واجب ندئ.

دلیل د دوی حدیث د أعرابي دئ چي مشهور او صحیح حدیث دئ .

او د إمام أحمد بن حنبل په نزد د أختر لمونځ فرض کفایي دئ.

د أختر د لمانځه نیت او د کولو طریقه په دې ډول ده:

نیت مي کړئ دئ د زړه له إخلاصه ، لمونځ کوم دوه رکاته د لوی أختر ، سره له شپږو زائدو تکبیرو مخ مي دئ و طرف ته د کعبې شریفي ، إقتدا مي ده په دې حاضر امام پسي ـــ الله أکبر .

وروسته له دې امام �سبحانک اللهم ... � تر پایه وایي ته بې هم وواېې ، بیا درې زائد تکبیرونه ویل کیږي او د هر تکبیر له ویلو سره لاسونه و غوږو ته وړل کیږي ، په اولو دوو تکبیرو کي چي لاسونه له غوږو څخه راکښته کړې نو ایله بې نیسې او له دریم تکبیر څخه وروسته به لاسونه تر نامه لاندي ونیسې لکه په نورو لمنځو کښي ، بیا دغه رکعت په هغه ډول کیږي لکه څنګه چي نور لمنځونه کیږي ، ودوهم رکات ته چي امام راپورته سي نو اول قرآئت ویل کیږي او وروسته بیا درې تکبیرونه ویل کیږي له هر تکبیر سره لاسونه و غوږو ته وړل کیږي خو دلته به له هر تکبیر څخه وروسته چي لاسونه له غوږو راکښته کړې نو ایله بې نیسې ، بیا امام څلرم تکبیر د رکوع لپاره وایي او لاسونه و غوږو ته نه پورته کوي ته به هم دغه ډول کوې ، بیا چي کله امام سلام وګرځوي نو خطبه وایي ته به و

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

خطبې ته په ډیره عاجزي او په حضور د زړه سره مطمئن او ارام غوږ نیسي ، بیا له خطبې وروسته چې دُعا کیږي نو خیال به ساتي چي دزړه په حضور او په ډیر لوی احتیاج او عجز سره په دعا کښي ګډون ورسره وکړي .

پوه سه ! چي دلمانځه په نیت کښي د تکبیرو ذکر ضروري نه دئ ، او نیت په خوله سره ویل هم ضروري نه دئ بلکي که یوازي په زړه کي وویل سي هم کفایت کوي .

قرباني او أضحية :

محترمو ورونو ! دوهم ستر عبادت په دغه ورځ کښي قرباني کول دي د قربانۍ په حکم کښي هم امامانو څه ناڅه اختلاف کړئ دئ ، د شافعیانو او حنابله وو په نزد چي دا د امام مالک په نزد هم ارجَح قول دئ ، او له امام ابویوسف څخه هم یو روایت په دغه ډول راغلئ دئ دادئ چي أضحیه او قرباني سنت مؤکده ده ، او دا قول د ابوبکر ، عمر ، بلال او أبومسعودبدري هم دئ.

او د إمام أعظم (رضي الله عنه) په نزد أضحیه واجب ده ، او دا د امام محمد او امام زفر قول هم دئ ، او له ابویوسف او امام مالک څخه هم یو روایت په دغه شکل راغلئ دئ ، او دا د ربیعة ، لیث بن سعد ، اوزاعي او سفیان ثوري مذهب هم دئ.

)کذا في الموسوعة الفقهية . (

د قربـــانۍ ثواب او فـــضیلـــت :

)۱ : (په � زادالمقوین � کښي ذکر دي چي په حدیث شریف کي راغلي دي چي کوم سړئ چي قدرت د قربانۍ کولو لري او قرباني ونه کړي نو دده سرائ وده ته داسي ښیرا کوي چي الله تعالی دي تا داسي له هر خیر څخه محروم وګرځوي لکه څرنګه چي دي زه له قربانۍ څخه محروم کړم.

)۲ : (له حضرت علي (رض) څخه روایت دئ چي نبي (صلی الله علیه وسلم) فرمایلي دي چي هر څوک چي له خپل کور څخه و رانیولو د أضحیې ته ووزي نو د هر قدم اخستلو په بدل کښي و ده ته لس نیکۍ ورکړې کیږي او لس ګناوي ورڅخه محوه کیږي او لس درجې الله پاک ورکوي ، بیا چي کله د أضحیې د رانیولو په باره کښي خبره کوي نو دغه خبره دده استغفار بلله کیږي ، او هغه وخت چي د أضحیې روپۍ د أضحیې و مالک ته ورکړي نو هره روپۍ یې په اوه لکه روپو حسابیږي ، بیا چي کله دغه قرباني دَی پر مځکه باندي د ذبحه کولو لپاره غوزاره کړي نو تر اوومي مځکي پوري چي هر شئ دئ هغه دده لپاره بخښنه غواړي ، او کله چي بیا دغه قرباني حلاله کړي او وینه یې توی کړي نو له هر څاڅکي څخه د ویني ددغي قربانۍ لس پرشتې الله پاک پیدا کوي چي د قیامت تر ورځې

Download from: ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوري دده لپاره د مغفرت دُعا كوي ، بيا چي كله د قرباني غوښه تقسيم كړي نو د هري ګولې په بدل كښي الله پاک دونه ثواب وركوي لكه يو مريبي چي له اولاد څخه د اسماعيل (ع) يو څوک ازاد كړي .

)۳ : (نبي (صلى الله عليه وسلم) فرمايلي دي چي كله تاسي د قرباني د حلالولو اراده وكړئ نو د خپل كور ټول اوسيدونكي سره راټول كړئ چي د قرباني و حلالولو ته حاضر سي ؛ ځكه الله پاک بخښنه كوي و اهل بيت ته د قرباني كونكي او و هغه چا ته چي حاضر سي ودغه قرباني ته او و هغه چا ته چي ودريږي پر دغه قرباني باندي .

)۴ : (د اسلام پيغمبر و حضرت فاطمې (رض) ته وفرمايل چي ولاړه سه او د خپلي قرباني پر سر باندي حاضره سه ؛ ځكه اول څاڅكئ دويني چي له حلق څخه د پسه د قرباني را جلا سي نو ټول ګناهونه الله پاک تاته درعفوه كوي ، او په شمار د هر تار د وريښتانو د قرباني يوه نيكي الله پاک د قرباني كونكي په عملنامه كښي ليكي ، او د قيامت په ورځ د قرباني غوښه ، پوست او وينه د قرباني كونكي د نيكو أعمالو په تله كي ورلويږي (انتهى مختصرًا) .

)۵ : (د اسلام پيغمبر فرمايلي دي چي هغه څوک چي د قرباني قدرت نلري نو څلور ركاته لمونځ دي وكړي او په هر ركعت كښي دي يو واري الحمد لله او پنځلس واره � إنا أعطيناک الكوثر � ووايي نو د قرباني ثواب به الله (جل جلاله) وركړي .

)كذا في صــلوة مسعودي و الغنية. (

Download from: ketabton.com

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library